

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania S. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania
zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20
października 2016 r. sygn. akt III AUa (...),
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 lutego 2018 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 10 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 20 lutego 2017 r. S. B. wniósł o wznowienie postępowania
zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20
października 2016 r., III AUa (...) oraz o jego uchylenie w całości. Skarżący wskazał,
że po zakończeniu postępowania w sprawie uzyskał adres zamieszkania T. R.,
właściciela przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowego „D.”, w którym pracował w
okresie od 2 sierpnia 1993 r. do 1 lipca 1996 r. jako maszynista koparki, co
potwierdza oświadczenie pracodawcy z dnia 24 listopada 2016 r. W sprawie

zachodzi więc przesłanka, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c., gdyż po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie wykryty został środek dowodowy, który mógłby mieć wpływ na jej wynik, a z którego skarżący nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. jako spóźnioną, gdyż wniesioną z przekroczeniem terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c.

Sąd odwoławczy podniósł, że z wyjaśnień skarżącego wynika, iż o miejscu zamieszkania T. R. dowiedział się w ciągu 10 dni po ogłoszeniu wyroku Sądu drugiej instancji, co miało miejsce w dniu 20 października 2016 r. Wówczas nie zastał go w domu, ale po kolejnych 3-4 dniach spotkali się i rozmawiał z nim o swojej pracy w jego firmie. Oznacza to, że skarżący dowiedział się o okoliczności stanowiącej podstawę wznowienia (uzyskaniu środka dowodowego) najpóźniej w dniu 4 listopada 2016 r. W ocenie Sądu odwoławczego, w sytuacji, w której przyczynę wznowienia stanowi późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy (art. 403 § 2 k.p.c.), termin z art. 407 § 1 k.p.c. należy liczyć od dnia ich „wykrycia”, tj. dowiedzenia się przez stronę o ich istnieniu. W odniesieniu do tej podstawy restytucyjnej i sposobu liczenia terminu wyznaczonego przez powołany przepis, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że początek biegu tego terminu należy wiązać z momentem, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o istnieniu okoliczności faktycznych lub środków dowodowych i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy (tak w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 147/11, OSNC-ZD 2013 nr 2, poz. 32). Skarżący swoją świadomością powinien objąć zarówno fakt wykrycia konkretnego środka dowodowego, jak również jego prawdopodobny wpływ na wynik sprawy. Nie chodzi tu jednak o uzyskanie przez stronę pewności, czy też kwalifikowanego stanu prawdopodobieństwa (wysokiego prawdopodobieństwa) w zakresie wpływu wykrytych okoliczności faktycznych lub środka dowodowego na treść rozstrzygnięcia sądu. Dla rozpoczęcia biegu terminu z art. 407 § 1 k.p.c. wystarczająca jest bowiem już sama świadomość istnienia prawdopodobieństwa takiego wpływu (tak w postanowieniach z dnia 21 października 2015 r., III CZ 49/15

oraz z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 13/10). Tym samym brak jest podstaw do podzielenia poglądu skarżącego, jakoby o dochowaniu terminu do złożenia skargi świadczyła data złożenia oświadczenia przez T. R.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżący wniósł o jego uchylenie, zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że upłynął termin przewidziany w art. 407 § 1 k.p.c., co wobec prawidłowej interpretacji zeznań ubezpieczonego nakazuje uznać ustalenia Sądu Apelacyjnego za błędne.

Zdaniem skarżącego, oświadczenie T. R., a tym samym zapowiedź pozytywnej podstawy do skutecznego wznowienia zakończzonego postępowania, uzyskał dopiero w dniu 24 listopada 2016 r. Takie oświadczenie samo w sobie stanowi również środek dowodowy, którego Sąd nie rozpoznał. Ponadto, rozmowa skarżącego z T. R. odbyła się 3 dni przed wystawieniem zaświadczenia, czyli w dniu 21 listopada 2016 r., a nie - jak przyjął Sąd Apelacyjny - w dniu 4 listopada 2016 r. Wcześniej skarżący nie miał pewności, że T. R. mieszka pod podanym adresem w mieszkaniu należącym do jego syna, pamięta osobę skarżącego i okoliczności jego zatrudnienia oraz wyrazi gotowość złożenia zeznań o treści korzystnej dla skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest niezasadne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka prawnego. Przepisy ją wprowadzające, zmierzając do wzruszenia prawomocnego orzeczenia poza tokiem instancji i zastąpienia wydanego orzeczenia nowym, muszą być wykładane ściśle, a podstawy wskazane przez stronę poddane restrykcyjnej ocenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 r., IV CK 57/05, LEX nr 604050 i z dnia 6 czerwca 2012 r., III CZ 38/12, LEX nr 1231323).

W myśl art. 403 § 2 *in fine* k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że: co prawda w świetle art. 403 § 2 k.p.c. podstawę

wznowienia mogą stanowić okoliczności znane stronie postępowania przed wydaniem wyroku, których istnienia dowodzi ona w skardze o wznowienie postępowania za pomocą środka dowodowego wykrytego po wydaniu tego wyroku, jednakże możliwość powoływania nowych faktów i dowodów jest ograniczona jedynie do tych okoliczności i środków dowodowych, które istniały już w okresie trwania zakończonego postępowania (por. postanowienia z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UZ 41/07, LEX nr 469186 oraz z dnia 22 lipca 2008 r., II UZ 31/08, LEX nr 500223 i orzeczenia tam powołane); przez wykrycie nowego środka dowodowego należy rozumieć powzięcie wiedzy o jego istnieniu oraz uzyskanie możliwości skorzystania ze środka dowodowego, o którego istnieniu strona wprawdzie wiedziała, jednak nie mogła się na niego powołać, nie wiedząc, gdzie się znajduje i czy da się odszukać; w konsekwencji niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu ze środka dowodowego nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość i potrzeba powołania go w tym postępowaniu (por. postanowienie z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 7 marca 2007 r., II CZ 5/07, LEX nr 278667 oraz z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 51 i przytoczone tam orzecznictwo); wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”; przepis ten obejmuje zatem fakty nieujawnialne albo stronie nieznane i dla niej niedostępne, natomiast fakty ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu, gdyż „wykrycie” nie odnosi się do okoliczności i dowodów jawnych z materiału poprzedniego postępowania, a tylko niedostrzeżonych przez stronę (por. postanowienie z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178 i orzeczenia tam powołane).

Z powyższego wynika, że w płaszczyźnie art. 403 § 2 k.p.c. nie mieści się zarówno środek dowodowy powstały już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia jak i istniejący przed jego wydaniem i znany stronie, którego jednak nie powołała w poprzednim postępowaniu, choć istniała taka możliwość i obiektywna potrzeba. Oznacza to, że przedłożone przez skarżącego oświadczenie T. R. z dnia 24 listopada 2016 r. nie może być uznane za wykryty środek dowodowy w rozumieniu

art. 403 § 2 *in fine* k.p.c. - jak błędnie wywodzi się w zażaleniu - gdyż niewątpliwie zostało ono sporządzone już po prawomocnym zakończeniu postępowania, którego wznowienia żąda skarżący. Skarga oparta na takiej nieustawowej podstawie wznowienia podlega odrzuceniu w myśl art. 410 § 1 k.p.c.

Skarżący twierdzi, że środek dowodowy w osobie świadka T. R., mający służyć wykazaniu zatrudnienia w warunkach szczególnych w okresie od 2 sierpnia 1993 r. do 19 września 1995 r., został przez niego wykryty w dniu 21 listopada 2016 r., kiedy to udało mu się zastać świadka w miejscu zamieszkania i uzyskać pewność co do powodzenia złożenia skargi o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zgodnie przyjmuje, że termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania opartej na wykryciu nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych (art. 403 § 2 k.p.c.) biegnie od dnia, w którym strona dowiedziała się o tej podstawie wznowienia w sposób wiarygodny i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy. Dla początku biegu omawianego terminu nie ma znaczenia, kiedy strona uświadomiła sobie, że zachodzi podstawa do wznowienia postępowania. Przepis art. 407 § 1 k.p.c. nie wiąże bowiem świadomości strony o istnieniu podstawy do wznowienia postępowania z pewnością i wiarygodnością co do jej istnienia, a zatem wnosząc skargę o wznowienie postępowania strona nie musi mieć pewności, że podstawa taka rzeczywiście zachodzi (por. postanowienie z dnia 29 maja 2013 r., II UZ 32/13, LEX nr 1555549 i powołane tam orzeczenia).

Z twierdzeń skarżącego wynika, że „po ogłoszeniu wyroku w dniu 20 października 2016 r. w ciągu następnych 10 dni dowiedział się od kolegów o miejscu zamieszkania T. R.”. Należy więc przyjąć, że od tego momentu był świadomy istnienia i możliwości skorzystania ze środka dowodowego, który zgodnie z art. 403 § 2 k.p.c. mógłby mieć wpływ na wynik sprawy. Tak bowiem należy ocenić możliwość złożenia zeznań przez znanego z miejsca pobytu świadka, byłego pracodawcy, w sprawie o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Natomiast okoliczność, że skarżący - jak twierdzi - chciał uzyskać pewność co do „powodzenia” skargi o wznowienie postępowania nie ma żadnego znaczenia dla oceny terminowości jej wniesienia.

Z tych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

r.g.